

ĮŽANGA

Net mirę berniukai kėlė rūpesčių. Slaptosios kapinės driekėsi šiaurinėje Nikelio mokyklos miestelio pusėje, piktžolėmis apžėlusioje akro teritorijoje tarp senojo tvarto ir mokyklos sąvartyno. Kai mokykla valdė pieninę ir pardavinėjo pieną vietos gyventojams, tas laukas buvo virtęs ganykla, – viena iš Floridos valstijos programų, mažinanti mokesčių mokėtojams našta išlaikant berniukus. Verslo ir pramogų parko vystytojai tame lauke buvo numatę įrengti kavinių kvartalą, keturis fontanus ir betoninę estradą proginiams renginiams. Rasti kūnai aplinkosaugos leidimo statyti laukiančiai nekilnojamojo turto bendrovei padarė daug nuostolių ir sukėlė rūpesčių valstijos prokurorui, kuris neseniai jau buvo baigęs tyrimą dėl smurto atvejų. Dabar jis turėjo pradėti naują tyrimą, nustatyti mirusiųjų tapatybes ir mirties pobūdį, todėl niekas nežinojo, kada ši praeikta vieta bus sulyginta su žemės paviršiumi, išvalyta, o jos istorija švariai ištrinta, nes, kaip visi sutiko, reikalas buvo gerokai uždelstas.

Visi berniukai žinojo apie tą baisią vietą. O štai studentė iš Pietų Floridos universiteto praėjus dešimtmečiams nuotada, kai pirmas berniukas buvo užrištas bulvių maiše ir ten užkastas, tą vietą paviešino ir visam pasauliui. Paklausta, kaip

aptiko kapus, Džudė paaiškino: „Ten purvas atrodė neipras-tai.“ Sukritusi žemė, skurdžios piktžolės. Prieš tai Džudė su kitais archeologijos studentais iš universiteto ne vieną mėnesį buvo kasinėjusi oficialias mokyklos kapines. Valstija negalėjo perleisti žemės, kol palaikai nebus tinkamai perlaidoti, o archeologijos studentams reikėjo įskaitos už praktiką. Kuoliu-kais ir viela jie padalijo teritoriją į kvadratėlius, kasinėjo kiek-vieną atskirai kastuvais ir net naudodami sunkiąją techniką. Nusijojus žemę ant sietų išryškėjo nesuvokiama ekspozicija – pabiri kaulai, diržų sagtys ir limonado buteliai.

Oficialias kapines Nikelio berniukai vadino Buthilu*, prisižiūrėję šeštadieninių spektaklių, kuriais mėgavdavosi prieš išsiunčiami į mokyklą, atimsiančią iš jų tokias pramogas. Tą pavadinimą po daugelio metų perėmė ir Pietų Floridos mo-kiniai, niekada net nematę tikrų vesternų. Buthilas driekė-si už didžiulio šlaito šiaurinėje mokyklos teritorijos pusėje. Giedromis popietėmis saulės spinduliai nutvieksdavo baltus betoninius kryžius, žyminčius kapines. Vardai buvo iškalti ant dviejų trečdalių kryžių; kiti stovėjo be įrašų. Nustatyti ta-patybes sekėsi sunkiai, tačiau varžydamiesi jauni archeologai darė vis didesnę pažangą. Mokyklos įrašai, nors neišsamūs ir padriki, susiaurino paieškas aiškinantis, kas toks buvo VILIS 1954. Sudegę palaikai buvo priskirti tiems, kurie žuvo per bendrabučio gaisrą 1921 metais. Gyvų šeimos narių – tų, kuriuos universiteto studentai pajėgė atsekti, – DNR atitik-menys susiejo mirusiųosius su gyvųjų pasauliu, gyvenančiu

* *Boot Hill*, arba *Boothill* (angl.) – XIX–XX a. pr. kapaviečių, kuriose palaidotos susišaudymų aukos, tie, kurie „mirė su batais“, pavadinimas JAV vakaruose (čia ir toliau – vertėjo past.).

savo gyvenimą. Iš keturiasdešimt trijų kūnų septyni liko nepažinti.

Studentai baltus betoninius kryžius sustatė ant kauburio šalia kasinėjimų vietos. Vieną rytą grįžę darbuotis rado juos nugriautus ir sudaužytus į smulkiausius gabalus.

Buthilas atidavė berniukus vieną po kito. Džudė džiūgavo, kai viename iš griovių nuplovusi žarna kelis daiktus aptiko pirmuosius palaikus. Profesorius Karminė iš pradžių jai paaiškino, kad maža kaulo atskala jos rankoje greičiausiai bus meškėno ar kokio kito mažo gyvūno. Ją išgelbėjo slaptosios kapinės. Džudė aptiko jas vaikščiodama po apylinkę ir ieškodama telefono ryšio. Profesorius tada jau palaikė jos spėliones, matydamas visas tas keistynes Buthilo teritorijoje: kaulų lūžiai, perskeltos kaukolės, stambiais šratais suvarpytos krūtinės ląstos. Įtarimą kėlė palaikai ir oficialiose kapinėse, tai kas tada nutiko tiems, kurie gulėjo nepažymėtoje laidojimo vietoje? Po dviejų dienų lavonų ieškantys šunys ir radarai spėliones patvirtino. Jokių baltų kryžių, jokių vardų. Tik kaulai, laukiantys, kol juos kas nors ras.

„Ir tai jie vadino mokykla“, – stebėjosi profesorius Karminė. Vos akro purve galima daug ką paslėpti.

Vienas iš berniukų ar kažkuris jų giminaitis kreipėsi į spaudą. Tuo metu studentai jau buvo užmezgę ryšius su kai kuriais berniukais ar bent turėjo pokalbių įrašų. Tie berniukai jiems priminė irzlius dėdes ir nuožmius kaimynus iš vaikystės, vyrus, kurie tapdavo kiek mielesni su jais susipažinus, bet jų atšiaurumas niekur nedingdavo. Archeologijos studentai papasakojo berniukams apie antrąją laidojimo vietą, o jų šeimoms apie atkastus vaikų palaikus, ir tada vietinė Talahasio radijo stotis išsiuntė reporterį. Daugybė berniukų buvo

pasakoję apie slaptas kapines ir anksčiau, tačiau kaip visada, kalbant apie Nikelį, niekas jais netikėjo, kol to dar kas nors nepatvirtino.

Nacionalinė spauda pasigavo istoriją, ir žmonės pirmą kartą išvydo tikrą pataisos namų vaizdą. Nikelis jau trejus metus buvo uždarytas, taigi vieta sulaukėjusi, prisidėjo ir įprastinis paauglių vandalizmas. Net nekalčiausia vieta – pamaldų salė ar futbolo aikštė – atrodė grėsmingai, nereikėjo nė jokių fotografų triukų. Filmuota medžiaga kėlė nerimą. Pakampėmis šliaužiojo drebantys šešėliai, o kiekviena dėmė priminė išdžiūvusį kraują. Tarsi kiekvienas filmavimo įranga pagautas kadras būtų atvėręs tamsiąją pusę, matei tą, kuris įeina į Nikelį, o išeinančio jau nebe.

Jeigu taip atrodo nekaltos vietos, tai kaip, jūsų nuomone, atrodo vaiduokliškos?

Nikelio berniukai buvo pigesni už samdomas šokėjas, ir už tuos menkus pinigus gaudavai netgi daugiau, ar bent jau taip buvo sakoma. Pastaraisiais metais kai kurie buvę mokiniai organizavo palaikymo grupes, būrėsi internete, susitikdavo užkandinėse ar makdonalduose. Arba, gerą valandą vairavę, prie kurio nors iš jų virtuvės stalo. Visi kartu jie užsiėmė vaiduokliška archeologija, kasdamiesi per dešimtmečius ir atkurdami anų dienų šukes ir artefaktus. Kiekvieną žmogų su jo patirtimi. *Jis sakydavo, sumokėsiu tau už apsilankymą vėliau. Klibantys laiptai į mokyklos rūšį. Sportbačiuose tarp kojų pirštų man šliuksėjo kraujas.* Vėl surinkdami tuos fragmentus į visumą, patvirtinančią kartu patirtą tamsą: jeigu tai nutiko tau, nutiko ir kam nors kitam, taigi nebesi vienas.

Didysis Džonas Hardis, į pensiją išėjęs kilimų pardavėjas iš Omahos, prižiūrėjo Nikelio berniukų interneto svetainę ir

skelbė joje naujienas. Informavo juos, kaip vyksta peticijos pasirašymas dėl naujo tyrimo, pristatė tuo pat metu pasirodžiusį vyriausybės atsiprašymą. Mirksintis skaitmeninis daikčiukas rodė, kaip vyksta lėšų rinkimas memorialui statyti. Kai Didžiajam Džonui nusiųsdavai elektroninį laišką su istorija apie savo Nikelio dienas, jis paskelbdavo ir ją, ir tavo nuotrauką. Dalytis nuoroda į šį puslapį su giminaičiais reiškė pasakyti: štai kur buvau sukurtas. Paaiškinimas ir atsiprašymas.

Kasmetis susitikimas, vykstantis jau penktus metus, atrodė keistas ir kartu neišvengiamas. Tie berniukai buvo jau senyvi vyrai, vedę ar išsiskyrę, turintys vaikų, su kuriais bendraudavo arba ne, nepatiklių vaikaičių, kuriuos retsykiais atsiveždavo kartu ar kurių jiems nė neleisdavo matyti. Išėję iš Nikelio jie sugebėjo prasimušti į žmones arba niekada taip ir neprisitaikė prie normalaus gyvenimo. Paskutiniai nematytų cigarečių rūšių rūkaliai, kuriems per vėlu į savitarpio pagalbos grupes, kurie visada ant išnykimo ribos. Mirę kalėjimuose; irstantys kambariuose, kuriuos išsinuomojo savaitei; prisigėrę terpentino ir mirtinai sušalę miškuose. Prieš patraukdami į iškilmingą ekskursiją po Nikelį vyrai susitiko Elinoro „Garden Inn“ konferencijų salėje pasidalyti naujienomis. Vienais metais jauteisi dar pakankamai stiprus keliauti šiuo betoniniu taku, žinodamas, kad jis veda į vieną iš skaudžių tau vietų, o kitais jau nebepajėgei. Aplenk pastatą arba stebilyk į jį, nelygu nuo tavo išteklių tą rytą. Tiems, kas nebegalėjo dalyvauti, apie kiekvieną susitikimą Didysis Džonas skelbė ataskaitą.

Niujorke gyveno Nikelio berniukas Elvudas Kurtisas. Retkarčiais jis panaršydavo internete, pasidomėdavo senaisiais pataisos namais norėdamas išsiaiškinti, ar esama kokių poslinkių, tačiau susitikimuose nedalyvaudavo ir savo vardo į sąrašus

neįrašydavo. Dėl daugybės priežasčių. Kokia prasmė? Suaugę žmonės. Negi vienas kitam kaišiojate servetėles? Kažkuris iš jų internete paskelbė istoriją, kaip vieną naktį pasistatęs automobilį prie Spenserio namų ištisas valandas stebėjo jo langus, siluetus už jų, kol galiausiai atkalbėjo save nuo keršto. Netgi buvo pasidirbęs odinį rimbą komendantui. Elvudas šito nesuvokė. Nuėjęs tokį kelią, turėtum atlikti viską iki galo.

Kai buvo rastos slaptosios kapinės, jis suprato turėsiantis grįžti. Kadagio šakelei grybštelėjus televizijos reporteriui petį, odą nudegino karštis, sugražino dirbtinių muselių klyksmą. Visa tai nebuvo nutolę. Ir niekada nebus.

Pirma

DALIS

PIRMAS SKYRIUS

Geriausią dovaną gyvenime Elvudas gavo per 1962-ųjų Kalėdas, nors toji ir prikimšo jam galvą pražūtingų minčių. „Martinus Liuteris Kingas Siono kalne“ buvo vienintelė jo plokštelė, ir nuolat sukosi ant jo grotuvo disko. Močiutė Harieta turėjo ir keletą gospelo plokštelių, nors leisdavo jas tik tada, kai pasaulis rasdavo naują bjaurų būdą jai prislėgti, ir Elvudui ji neleido klausytis „Motown Records“ grupių ar kitų populiarių dainų dėl jų amoralumo. Kitos dovanos tais metais buvo drabužiai – kojinės, naujas raudonas megztinis, neabejotinai juos sunešiojo, tačiau nė vienas jų taip gerai neištvėrė nuolatinio kasdienio naudojimo kaip plokštelė. Kiekvienas brėžis ir spragtelėjimas, kurių su mėnesiais gausėjo, palydintys jį kaskart, kai vis aiškiau suvokdavo pastoriaus žodžių esmę, bylojo apie Elvudo daromą pažangą. Tiesos traškesys.

Jie neturėjo televizoriaus, tačiau daktaro Kingo kalbos buvo tokia gyva kronika, – aprėpanti visą negro gyvenimą, jo praeitį ir ateitį, – kad plokštelė beveik nenusileido televizijai. Gal net buvo geresnė, didingesnė, kaip milžiniškas ekranas įvažiuojamajame kino teatre „Davis“, kuriame dukart lankėsi. Elvudas matė visa tai: juodaodžius, žeminamus segregacijos, nustumtus į paribius, nuolat persekiojamus vergovės nuodėmės

slegiamų baltųjų, ir tą šviesų ateities vaizdą, kai visos jo rasei uždarytos vietos pagaliau atsiveria.

Tos kalbos buvo įrašytos įvairiuose miestuose, Detroite, Šarlotėje ir Montgomeryje, taigi susiejo Elvudą su visoje šalyje vykstančia kova už juodaodžių teises. Viena kalba net leido jam pasijusti Kingo šeimos nariu. Kiekvienas vaikas buvo girdėjęs apie Pramogų miestą, lankėsi jame ar pavydėjo ten apsilankiusiesiems. Trečiame pirmosios pusės įrašė daktaras Kingas pasakojo apie tai, kaip jo duktė troško apsilankyti Atlantos atrakcionų parke, Stiuarto prospekte. Kaskart išvydusi didžiulį stendą greitkelyje ar reklamą per televiziją Jolanda maldavo tėvus ją ten nusivesti. Daktaras Kingas turėjo dudenti jai žemu liūdnu balsu apie segregaciją, kuri spalvotuosius berniukus ir mergaites laiko kitapus tvoros. Aiškinti apie kai kurių baltųjų – ne visų, bet nemažos jų dalies, – klaidingą mąstymą, kuris leido šiai sistemai gyvuoti ir ją įprasmino. Jis patarė dukrai nepasiduoti neapykantos ir pykčio pagundai ir patikino ją: „Net jeigu ir negali apsilankyti Pramogų mieste, turi suprasti, kad nesi prastesnė už tuos, kurie ten lankosi.“

Toks buvo ir Elvudas – ne prastesnis už kitus. Per du šimtus trisdešimt mylių į pietus nuo Atlantos, Talahasyje. Kartais, lankydamasis pas giminaičius Džordžijoje, jis matydavo Pramogų miesto reklamą. Svaigūs pasivažinėjimai ir šventiška muzika, džiugūs baltųjų vaikai eilėje prie linksmųjų „Laukinės Pelės“ kalnelių, prie Diko mažojo golfo. Atitvertas takas prie „Atominės raketos“, gabenančios į mėnulį. Pažangumo pažymėjimas su geriausiais pažymiais, jeigu jame yra tavo mokytojo raudonas įvertinimas, užtikrina nemokamą įėjimą, skelbė reklama. Elvudas gaudavo tik A ir saugojo šūsnį liudijimų tai dienai, kai Pramogų miestas atsidarys visiems Dievo

vaikams, kaip žadėjo daktaras Kingas. „Vaikščiosiu ten visą mėnesį nemokamai, lyg niekur nieko“, – paaiškino močiutei gulėdamas ant svetainės kilimo ir nykščiu vedžiodamas po nusidėvėjusį lopą.

Močiutė Harieta išgelbėjo tą kilimą, pasiėmė nuo gatvės, kai „Ričmondo“ viešbutis pastarąjį kartą buvo renovuojamas. Komoda jos kambaryje, mažas staliukas šalia Elvudo lovos ir trys šviestuvai taip pat buvo atsidūrę tarp „Ričmondo“ išmestų daiktų. Harieta plušo viešbutyje nuo keturiolikos metų, prisdėjo prie valytojų komandos, kurioje dirbo jos motina. Elvudui pradėjus lankyti vidurinę mokyklą viešbučio administratorius ponas Parkeris leido aiškiai suprasti, kad tokį šaunų vaikį pasamdytų durininku, jei tik šis panorėtų, ir baltaodis žmogus labai nusivylė, kai berniukas įsidarbino Markonio parduotuvėje „Tabakas ir cigarai“. Ponas Parkeris visada buvo maloningas jų šeimai, net kai už vagystę turėjo atleisti Elvudo motiną.

Elvudui patiko „Ričmondo“ viešbutis, patiko jam ir ponas Parkeris, tačiau mintis apie dar vieną, ketvirtąją, kartą viešbutyje vertė jį jaustis nesmagiai, nors pats ir negebėjo paaiškinti kodėl. Net prieš tą enciklopedijų istoriją. Kai buvo mažesnis, po pamokų sėdėdavo ant dėžės viešbučio virtuvėje skaitydamas komiksus ir „Hardžio berniukus“, o močiutė tuo metu šluodavo ir šveisdavo laiptus. Abiem jo tėvams išvažiavus, ji mieliau vesdavosi devynerių metų vaikaitį kartu, užuot palikusi namuose vieną. Matydama Elvudą su virtuvės darbuotojais ji nė kiek neabejojo, kad tos popietės yra savotiška mokykla, kad bendravimas su žmonėmis jam išeis į naudą. Virėjai ir padavėjai laikė berniuką talismanu, žaidė su juo slėpynes ir kimšo jam į galvą įvairiausių abejotiną išmintį: apie baltųjų įpročius, kaip elgtis su laisvo elgesio mergužele, kur ir

kaip namie slėpti pinigus. Dažniausiai Elvudas nesuprasdavo, apie ką tie vyresni vyrai šneka, bet ryžtingai linksėdavo, o tada vėl grįždavo prie nuotykių istorijų.

Pasibaigus skubiems darbams, Elvudas kartais mesdavo iššūkį indų plovėjams pasiūlydamas lėkščių šluostymo varžybas, ir jie surengdavo geraširdišką vaidinimą, kaip neva pavydi nepaprastų jo gebėjimų. Jiems patiko matyti jo šypsena, kaip jis džiūgauja kaskart laimėjęs. Tada pasikeitė personalas. Naujieji miesto centro viešbučiai viliojo darbuotojus, virėjai ateidavo ir išeidavo, virtuvę nusiaubus potvyniui ir vėl ją atidarius negrįžo ir keletas padavėjų. Keičiantis personalui Elvudo varžybos prarado naujumo žavesį ir virto niekšišku piktnaudžiavimu; naujai priimtiems indų plovėjams kažkas pašnibždėjo, kad vienos iš valytojų anūkas atliks tavo darbą, jeigu paaiškinsi jam, kad tai žaidimas, tereikia būti atsargiems. Kas jiems buvo tas rimtas berniukas, slampinėjantis aplinkui, kai visi kiti plėšosi, sulaukiantis lengvų pono Parkerio patapšnojimų per galvą lyg koks prakeiktas šuniukas, įbedęs nosį į komiksą, tarsi būtų beglobis? Virtuvės naujokai turėjo kitokių pamokų jaunam protui. Viso to šlamšto, kurį jie buvo sužinoję apie pasaulį. Elvudas taip ir nesuvokė, kad žaidimo sąlygos pasikeitė. Jam metus iššūkį, visi virtuvėje stengėsi nesišaipyti.

Elvudui jau buvo sukakę dvylika, kai atsirado tos enciklopedijos. Vienas iš padavėjo padėjų atitempė į virtuvę krūvą knygų ir pasiūlė dėl jų varžytis. Elvudas prasispaudė arčiau – tuos enciklopedijos tomus komivojažierius buvo palikęs viename iš kambarių viršuje. Sklandė įvairiausių legendų apie turtingų baltųjų viešbutyje paliktas vertybes, bet toks grobis retai pasiekdavo jų darbo valdas. Virėjas Barnėjus atidarė viršutinę dėžę ir ištraukė oda įrištą „Fišerio visuotinės enciklo-

pedijos“ tomą, apimantį *A–Be* raides. Padavė jį Elvudui ir šis nustebė, kokia ta knyga sunki, tikra plyta su raudonai apkraštuotais puslapiais. Jis ėmė vartyti knygą, skersakiuodamas į mažutėlius žodžius – *achajai*, *Archimedas*, *argonautas* – ir matydamas save prieškambarėje ant sofos, nusirašinėjantį jam patinkančius žodžius. Žodžius, kurie traukė akį puslapyje ar skambėjo įdomiai tariant taip, kaip jis įsivaizdavo.

Oficianto padėjėjas Koris pasiūlė savo radinį, nes skaityti nemokėjo ir artimiausiu metu neketino mokytis. Elvudas išreiškė norą. Turint galvoj virtuvės personalą, sunkiai galėjai patikėti, kad kas nors kitas būtų labai troškęs tos enciklopedijos. Tada Pitas, vienas iš naujokų indų plovėjų, pareiškė, kad jis irgi varžysis dėl enciklopedijos.

Pitas, nerangus teksasietis, čia buvo įsidarbines prieš du mėnesius. Jis buvo pasamdytas aptarnauti staliukus, tačiau po kelių incidentų perkeltas į virtuvę. Dirbdamas jis nuolat dairydavosi per petį, tarsi nerimautų, kad yra sekamas, kalbėjo nedaug, nors gerždziantis juokas laikui bėgant pavertė jį virtuvės vyrų pašaipų objektu. Nusišluostęs rankas į kelnes Pitas pareiškė: „Turime laiko iki vakarienės, jeigu esi nusiteikęs.“

Virtuvė surengė tikras varžybas. Didžiausias iki šiol. Laikmatis buvo įduotas Lenui, žilaplaukiam padavėjui, viešbutyje dirbančiam ilgiau nei dvidešimt metų. Jis labai kruopščiai prisižiūrėjo juodą uniformą ir tvirtino esąs geriausiai vilkintis žmogus salėje, netgi verčiantis baltuosius lankytojus jaustis menkesnius. Tiek dėmesio skiriantis detalėms, jis atrodė nepamainomas teisėjas. Buvo sustatytos dvi stirtos po penkiasdešimt lėkščių, kurias prieš tai, priziūrint Elvudui ir Pitui, virtuvės vyrai tinkamai išmirkė. Du indų surinkėjai apsiėmė būti šios dvikovos sekundantais, pasiruošę paduoti sausus

rankšluosčius, kai tik bus paprašyti. Dėl visa ko, jeigu staiga pasirodytų valdytojas, prie virtuvės durų atsistojo sargybinis.

Nors nelinkęs puikuotis, Elvudas per ketverius metus nė sykio nebuvo pralaimėjęs indų sausinimo varžybų ir pasitikėjo savo jėgomis. Pitas atrodė susikaupęs. Elvudas nejautė grėsmės, nes kartą per varžybas teksasietį jau buvo įveikęs. Ir apskritai Pitas buvo tikras nevykėlis.

Lenas suskaičiavo nuo dešimties iki vieno, ir jie pradėjo. Elvudas griebėsi ištobulinto per daugelį metų būdo, mechaniško ir švelnaus. Jam niekada nė viena šlapią lėkštę nebuvo išslydusi iš rankų, nebuvo sudaužęs nė vienos, paskubom jas kraudamas ant stalo. Virtuvės vyrams juos palaikant, auganti Pito sausų lėkščių stirta Elvudą nervino. Teksasietis jį lenkė rodydamas naujus jėgų išteklius. Stebėtojai nustebę šūktelėjo. Elvudas skubėjo genamas enciklopedijų vaizdo prieškambaryje.

– Stop! – šūktelėjo Lenas.

Elvudas laimėjo viena lėkšte. Dirsčiodami vienas į kitą vyrai šūkavo ir juokėsi, ką reiškia tie žvilgsniai, Elvudas išsiaiškina gerokai vėliau.

Haroldas, vienas iš indų surinkėjų, pliaukštelėjo Elvudui per nugarą.

– Tu sukurtas plauti indus, vikruoli.

Visa virtuvė vėl prajuko.

Elvudas padėjo tomą *A–Be* atgal į dėžę. Neįtikimas atlygis.

– Nusipelnei, – tarė Pitas. – Tikiuosi, iš jų turėsi nemažai naudos.

Elvudas paprašė ūkvedžio pasakyti močiutei, kad eina namo. Nekantravo išvysti jos išraišką, kai toji pamatys enciklopedijas knygų lentynose, dailias ir išskirtines. Susikūprinęs vilko dėžes į autobusų stotelę Tenesio gatvėje. Jeigu Elvudo

oda būtų buvusi balta, iš kitapus gatvės toks rimtas vaikinukas, sunkiai tempiantis savąją pasaulinių žinių našta, būtų galėjęs patekti į Normano Rokvelo iliustracijas.

Namie iš žalios lentynos svetainėje jis išėmė „Hardžio berniukus“ ir knygų seriją apie Tomą Sviftą, o tada iškraustė dėžes. Atsivertė raidės *Ga*, jam parūpo perskaityti, kaip protinga Fišerio komanda aprašė galaktiką. Tie puslapiai buvo tušti – visi ligi vieno. Visi tomai pirmoje dėžėje buvo tušti, išskyrus tą, kurį jis matė virtuvėje. Jis atidarė kitas dvi dėžes, jo veidą išpylė karštis. Visos knygos buvo tuščios.

Grįžusi namo močiutė tik papurtė galvą ir paaiškino jam, kad galbūt jos brokuotos, o gal čia netikri egzemplioriai, kuriuos komivojažierius rodė kaip pavyzdžius, kad pirkėjai matytų, kaip visas rinkinys atrodys namie. Tą naktį lovoje jo mintys tikėjo ir dūzgė kaip keistas prietaisas. Jam dingtelėjo, kad indų surinkėjas ir visi vyrai virtuvėje žinojo, kad knygos tuščios. Kad jie viso labo tiesiog pasidarė pramoga.

Ir vis tiek enciklopedijas jis laikė knygų spintoje. Jos atrodė įspūdingai, nors viršeliai nuo drėgmės ir apsilaupė. Odos irgi būta netikros.

Kita popietė virtuvėje jam tapo paskutinė. Visi pernelyg į jį spoksojo. Koris patikrino jį klausdamas: „Kaip tau patiko tos knygos?“ ir laukė reakcijos. Prie kriauklės stovintis Pitas buvo nutaisęs šypsena, tarsi peiliu įrėžtą žandikaulyje. Jie žinojo. Močiutė sutiko, kad jis jau pakankamai didelis likti namie vienas. Mokydamasis vidurinėje jis nuolat grįždavo prie klausimo, ar indų plovėjai visada leisdavo jam laimėti. O jis taip didžiavosi savo gebėjimu, tokiu kvailiu ir paprastu. Elvudas taip ir nepriėjo prie aiškios išvados, kol nepateko į Nikelį, kur jam pagaliau paaiškėjo tikroji varžybų tiesa.